

Цетиње, 9. септембра

И тако ће цар свих Руса ипак посјетити краља италијанског и султана у Цариграду. Те хоће, те неће, па послје опет хоће и опет неће, док напошљетку није постало сасвим извјесно да ће ићи. Сад се више дуго на то неће чекати. Цар се кренуо за Ливадију, а тамо је већ отишло и изасланство султаново да га поздрави. Путујући за Италију проћи ће кроз Дарданеле, а враћајући се остаће у Цариграду три дана и ту бити гост султанов. При улазу у Дарданеле, пловећи за Италију, поздравиће га сам султан.

Овај пут и ове двије посјете од великога су политичког значаја. То је несумњиво. Није ту само куртоазија по сриједи, него и нешто више. Данас се у крупној политици ништа не чини без плана и циља, а често су ту и готови успјеси кад сами владари један другог посјећују. Нарочито вриједи то кад се посјећују они, који су иначе увијек срцем и душом били размакнути. Кад је цар Франца Јосиф посјетио рускога цара у Петрограду, дошло је до злогласнога руско-аустриског споразума у погледу Балкана. Кад је руски цар посјетио аустриског у Мирцштегу, дошло је до још подробнијег споразума, па и уговора. Кад је предсједник француске републике посјетио Петроград, пративши претходно велики дио своје флоте у сјеверне руске воде, и кад је цар ту посјету вратио, то је била потврда склопљенога савеза. Енглеско-руски споразум потврдиле су посјете краља Едварда цару, и цара краљу Едварду. Нема сумње да тако нешто постоји и између Италије и Русије, и Русије и Турске.

Ко познаје поступност у развићу европских прилика, а нарочито унутрашњих односа тројнога савеза, и чланова овога савеза према државама тројнога споразума, у ком су Русија, Француска и Енглеска, знаће, да овдје не може бити говора о каквим наглим преломима. Италија је за још коју годину везана за тројни савез, и донде му мора бити вјерна. Али политика држава иде даље од тога рока, и то је оно, по нашем скромном мишљењу, што чини садржину ове посјете. Италији се спремају нова топла наручја пошто напусти трули тројни савез и тако искрено савезничко пријатељство, као што је аустро-угарско, које троши четири стотине милиона круна за утврђење границе према Италији и толико исто круна да сагради ново ратно бродовље на Јадранскоме Мору, којим ће да бије флоту талијанску. Природа ствари унапријед је пресудила, да се ове двије силе развију. Гдје ће Њемачка, може нам као путоказ послужити најновије одли-

ковање рускога министра спољних послова г. Извољског од стране њемачкога цара, посјете које су цареви Њемачке и Русије измијенили, и тијесно пријатељство њихово, које су на ново успоставили. Њемачка ће од Аустрије узети што је њемачко, а кусуру шта Бог и срећа јуначка досуди. Заокружење Њемачке, које је хтио извести краљ Едвард, претвара се полако у заокружење, па чак и у подјелу Аустро-Угарске. Томе крупном развоју прилика неће ништа сметати што ће Аустро-Угарска подићи на прољеће још један колосек на прузи Будимпешта—Земун, да би што брже могла сакупити војску на српску границу, нити ће сметати поновљена пријетња Данцеровога Војног Листа, иза кога стоје крупне аустријске војне чињенице, да Аустро-Угарској Србија стоји на путу и да је за то мора прегазити. Не каже се бадава: Ум за морем, а смрт за вратом. Политика великог стила иде спокојно својим путем, а када томе путу буде крај, многа ће мудрост аустријска добити дуге уши.

Од прилике тако изгледа онај непознати свијет политике, који се крије иза мирне површине данашњег европског живота, по којој плове владари и чине један другом посјете.

У овоме врзином колу игра и Турска важну улогу. У мало што није постала Еридина златна јабука, око које се грабе Њемачка и Русија. Сад видимо да је Њемачка постала одједанпут у томе погледу мање претенциозна, нарочито од кад су се цареви, њен и руски, састали. Русија је остала сама према Турској. Ако је истина, да крупни догађаји бацају сијенку преда се, онда по овој сијенци можемо судити, да Њемачка нема ништа противу тога, ако између Русије и Турске дође до каквог споразума. Не велимо, да ће је Русија задобити за савез, али уз извјесне концесије може обезбиједити турску неутралност. И још нешто. Може израдити да јој Турска отвори Дарданеле.

Сви знанци говоре, да се то и постигло. Тихо је радила на томе Русија, исто тако Француска и Енглеска. Једна руска флота у Средиземном Мору, која би искрсла из Црнога Мора кроз Дарданеле, значила би за цијелу поморску ситуацију у Европи много. Здружена с италијанском флотом, она не само што ће смождити флоту аустро-угарску, него ће отргнути од Аустро-Угарске цијелу Далмацију и силно потрести све славенске дучове у Босни и Херцеговини, који ће се листом дићи да се ослобођавају.

То је та добит — прва добит — коју ће имати Италија од овога спо-

разума, а можда и савеза с Русијом, и преко ове са силама тројнога споразума. Како ће се задовољити Турска, са тога питања још нијесу скинути печати да би се у њега могло завирити. Свакојако зајемчена ће јој бити садања територија.

Да вјерујемо у могућност отварања Дарданела за руску црноморску флоту даје нам повод вијест, доста значајна, да ће приуласку у Дарданеле поздравити рускога цара лично сам султан. То може имати смисла само онда, ако ће том приликом султан објавити, да су од јако Дарданели за руску флоту под извјесним погодбама отворени.

Тако ће се обистинити што предвиђамо, да је пут рускога цара у Италију и посјета султана у Цариграду од великога политичког значаја.

Улцињ

Прије неки дан састали су се у Биограду господа доктори медицине д-р. Гођевац, В. Ђорђевић, професор универзитета, и још око 30 угледних биоградских грађана, као и неколико Црногораца, настављених у Биограду, да се посавјетују о томе, како би се од српскога приморја код Улциња створила прва српска морска бања. Доктору Гођевићу је то мјесто познато, а то је човек не само знаменит као лекар, него и као велики Србин и одлични пријатељ Црне Горе. Истом преданошћу за Српство дише и г. Ђорђевић. Он није жалио труда да овога љета лично дође у Улцињ и да лично сам проучи тамошње прилике. Вратио се у своју ужу отаџбину пун одушевљења за Улцињ и ево одмах је у друштву с г. Гођевићем приступио дјелу. Конференција је донијела ријешење, да ужи одбор припреми све што треба да се приступи раду на широј основици и да се што прије створи основе за извјесне инвестиције. У програму је да се са србијанско-црногорским капиталом од најмање пет стотина хиљада круна подигне на Улцињу санаторијум за болеснике, уреди плаж и подигне и хотел за остале госте, који траже само одмора и окрепљења у морској води и чистом приморском ваздуху. Нема сумње општина улцињска учиниће такођер своје, те да Улцињ постане бања достојна да се такмичи са свијема на јадранском приморју. Природа је раскошно обдарила Улцињ љепотама, здравим ваздухом и земљиштем на ком успијевају читави гајеви маслина. Осим тога, како смо разабрали, српско новинарско удружење носи се мишљу, да на Улцињу подигне Новинарски Дом за српске новинаре и свега Српства, који су орунули здрављем, или им је потребан одмор и окрепљење.

Српско ће новинарство, нема сумње, учинити своје, да се Улцињ његове природне љепоте и здравствености свих његових прилика српском свијету истакну, те да Срби не троше свој новац код непријатеља Српства; да не пуне џеп

туђинским чивутима код лијепог српског приморја.

Влада наша, у највећој тишини, похитала је да учини своје, и једној талијанској конзорцији уступиће да цијело приморје до Бојане осуши учини доступно култури и уживању. Гости ће имати прилике да се дуж те обале возају, да уплове у блиску Бојану и да посјећују Скадар, гдје су Мрњачевићи град скидали, који је обноћ вила разоравала. Српство, које буде Улцињ посјећавало, наћиће овдје и двери у нашу далеку прошлост.

Ми поздрављамо браћу у Биограду, који су своје силе посветили овако лијепо, корисном и српском предузећу; поздрављамо и наш Улцињ и његове грађане са жељом, да живо приону на посао да учине Улцињ гостопримивим градом за све Српство, а не мање поздрављамо и нашу владу, која под мудро владавином Књаза Господара чини све што од ње зависи, да српско приморје што прије рашири своје окриље Српству.

Сабори на Јадрану

У четвртак су се састали сабори Далмације, Истре и Трста, сазвани ненадно и у најнезгодније доба.

Далматински сабор сазван је након паузе од двије године, обновљен прије од године дана. И њега прати удес хрватскога сабора, јер исти разлози кумоваху њиховом несазиву. Док хрватска саборница баш сада чека репаратуре и ново спољашње оличје, она скромна зграда, бивша црква св. Антуна у Задру, прима новобриране народне представнике. Има их међу њима ветерана, оспједјелих у народној борби и парламентарном раду, на челу им д-р Перо Чингрија; има их из млађе и најмлађе генерације, одличних родољуба, свијетлих умова и и сјајних говорника. По странкама има их: Хрватска странка 17, самостална организација хрватске странке (Чингријина група) 4, странка права 6, Франкова странка 1, Српска странка 7, Талијани 6, — укупно 41, а са два вирилиста 43. Ни једна странка нема апсолутне већине, те ће за то странке бити упућене једна на другу.

Увјерени смо, да ће далматински сабор и овај пут, као што је до сада, манифестирати једнодушност народних странака. Ово је толико нужније, што далматински сабор чекају важна ријешења и моменти од општег народног интереса. Анексијом Босне је на југу монархије настао нов положај, а до здравог схваћања и до споразума је Срба и Хрвата, хоће ли се тим новим положајем наш народни организам учврстити. И политичке прилике у Бановини наћи ће одјека у далматинском сабору те нема сумње да ће народно представништво дићи свој глас у одбрану потлачених човјечијих уставних права, изиграних особито акцијом која се крије под плаштом т. зв. велеиздајничког процеса. Далматински сабор имаће прилике, да у одговору на краљевски рескрипт народне постулате изнесе пред лице Ђесарово.

И друга важна питања чекају народно заступништво у Задру, као: изборна реформа, језично питање, задарско питање, реформе земљишног-вјересијског завода и т. д.

И сабори Истре и Трста састају се у новим околностима, које су пошљедица новог изборног реда, на темељу кога су бирана народна заступништва. Овом промјеном хрватски и словенски елемент добио је удјела у управу земље, у Истри чак у таквом размјеру, да је без њега онемогућен сваки саборски рад.

Питање је велико, да ли ће у садашњим одношајима међу хрватско-словенским и талијанским елементом бити у истарском сабору успјешног и плодног рада. Питање словенских учитеља у Конру отворило је још више јаз између Талијана и Словена. Долази к томе још једно питање, о које би се могло

разбити свако djelovanje, a to je nova razdioba opština po narodnom katastru. Како видимо, овогодишња саборисања на Јадрану биће врло интересантна и са општег народног гледишта. Дао Бог настојању српских, хрватских и словенских првака благослова!

Из Босне и Херцеговине.

— нарочити извјештај —

Сарајево, 3. септембра

Свако је већ начисто да ове године од устава за Босну и Херцеговину неће бити ништа. Као што се и до сада чекало, мораће се и по сада чекати док се Беч и Пешта погоде. Између њих отворена је борба, јер би и једни и други хтјели Босну и Херцеговину за себе да приграбе и да је што више експлоатишу. Нарочито Мађари. Они с правом траже, да вједре и облаче у Босни и Херцеговини и ни мало им се не свиђа што и Беч хоће да узима некаквог удјела.

Од туд се и може разумјети што се држи, да ће се избори за босански сабор извршити тек до године у марту, те према томе сабор се не може састати прије годину дана, ако се у опште буде састајао.

Мађари се нијесу задовољили што хоће ове напаћене српске земље да усреће фамозном мађарском аграрном банком, него сада настојавају да изврше нови атак на ове земље. Између Приједора и Бања Луке и Бања Луке и Б. Градишке Мађари спремају да населе 86000 Мађара. На тај начин мисле, да Босну и Херцеговину што сигурније приграбе себи.

У Темнишвару је основана нарочита банка „за откуп и колонизацију у Босни и Херцеговини“.

И кад се то зна, онда је сасвим разумљиво што се онако грубо насрће на Муслимане, што се чисто нагоне да се иселавају и што се од стране самих власти не само иселавање потпирује и помаже, него и убрзава.

Према томе јасно је и то што се домаћем живљу забрањује, да прекупљује имања исељеника. Хоће „усрећити“ земље да је усреће чак и својима, насељавајући их што више.

Изјаве муслиманског првака Ђемаловића, које је дао о приликама у Босни и Херцеговини, примљене су са одобравањем. Исто мишљење дијеле како православни, тако и муслимани. Како су тиме погођени они око „Српске Ријечи“, то јак противу Ђемаловића негодују, али није далеко вријеме када ће се и ствар о „Српској Ријечи“ извести на чистину. Тај једини српски лист толико је застрањено, да је међу Србима врло велико негодовање противу нове политике, коју је, на штету интереса српског народа и тако потребне заједнице са Муслиманима, повео, да се озбиљно ради на томе, да „Српска Ријеч“ буде у правом смислу српска ријеч, иначе ће се покренути лист, који ће боље и достојније заступати интересе српског народа.

Орган муслиманске организације „Муџават“ почео је већ да излази у Сараје-

ву и у њему је угледала свијета изјава Шерифа Арнаутковића, којом изјављује да се поново враћа у акцију и ступа у народне редове.

Велики аустриски маневри

— нарочити извјештај —

Беч, 1. септембра

Данас је у Бечу на окупу заједнички министарски савјет ради прегледа државног буџета. Према пројекту велике се суме траже за војску. Хоће да се саграде четири велика убојна брода, дреднута, те се тражи 230 милиона круна. Сем тога, поред редовних издатака, тражи се за војску још 20 милиона круна. Аустрија је велика сила и за то неће да дозволи да у војној снази изостане иза других сила.

А каква је њена војна снага, то су најбоље показали велики маневри аустриске војске, који су се баш ових дана држали у Моравској.

Аустриска војска је љуто настрадала на својим вјешбама и великим маневрима. Та су страдања таква, да не пружају ни мало лијепу слику о снази аустриске војске. Због тога и долази до самоубиства аустриских официра.

Познато је већ како су бијесни заповједници гјерали сироте војнике у Кривошијама, да су падали од умора. По највртлетнијим крајевима и у најгоре вријеме гјерани су они по 20 сати без хљеба и воде, да су и војници и нижи официри падали на нос. Хтјело се овим вјешбама да испита издржљивост њихових војника! И јасно су видјели његову издржљивост за оне врлетне далматинске крајеве.

Најзад може се и рећи: ови су предјели по свом терену тешки и тако је морало бити. Али шта треба рећи на ово што се десило на овогодишњим маневрима, којима је присуствовао и Ђесар Франа и њемачки цар Вилхем? То што се збило на овогодишњим маневрима није се још ниједној војсци дешавало, наравно војсци која претендује на неку премудру и издржљивост!

Од напора војници су сустиали толико да их је жалосно било погледати. И коњи и војници од изнурености једва су се мицали. Често је долазило на самом бојном пољу до страшног нереда. Нико се није кретао по команди. Читаве су се чете погрешно кретале. Надвојвода Салватор, заповједник коњице изјавио је да скида са себе одговорност за неуспјехе коњице и поднио извјештај да је немогуће његовој коњици напасти са сјевера, јер су коњи од умора падали. Граф Стајнислав Селетиши, један од команданата и учесник у руско-јапанском рату, убио се због тоталног неуспјеха!

Јуче на ноћ, око поноћи, поплаше се преко 200 коња од рефлектора и нагну преко поља на коме је био логор и гдје су спавали војници. Коњи су газили преко заспалих војника. Ови су се будили и, онако буновни, незнајући шта је, дизали су ларму; рањени су јаукали што је још повећавало неред и плашило и она-

ска под разним формала управља свијетом, и да би се она примила, јер треба се покрити само правди, а она се даје за правду и за право.

Сви су аристократе силе, многобројна изгледиле силе, која влада свијетом. Извјестан број људи, разним знацима груписани су у једну групу, која се зове плејство. Она се конституисала у једну силу под именом „државни ред“. То је сила, коју треба уништити.

Извјестан број људи састављају групу богаташа. П ови се конституисали у „државни ред“. Он се зове клар — свештенство. И то је сила, коју треба уништити.

Други састављају ред судија, који се по традицијама сматрају као племићи. И њих треба уништити. Занатлије, који су организовани у један јак синдикат, представљају једну силу у своје дјеловругу. Они су једна врста народне аристократије. И то је још једна сила, коју треба уништити.

Али и краљевство је сила нарочите врсте, врло различита од аристократске силе, које ће се и за извјесно вријеме моћи изједначити; то је сила тајанствена. Нека предрачуна га придржава, која чини да нашедство задржи своје право, и то легитимно чини да одржава, чији су претци били заповједници. Уништите и ону ужасну силу, што је примала за законито и „изједначила“ право свима опима, који су протествовали против нашедства и оснивали преко ње своје право на њеној превласти.

Али то није све. И природа је аристократ. Ми смо казали да су сви људи по природи једнакви, природа нам пак пориче ро-

ко преплашене коње. Говори се, да је двадесет војника том приликом погинуло а тридесет тешко рањено.

Сви су се запрепаћени, вратили са ових маневара жалећи за новац који се троши на овакву војску. Цар Вилхем је видио „војску“ свога савезника!

Српство

Дум Иван Стојановић. У недељу се се навршило пуних девет година од како је преминуо у Дубровнику дум Иван Стојановић. Он је био велики Србин, патичан човјек и одличан пријатељ и заштитник сиротиње. Радио је и на књижевности много.

Милосрдни дом у Биограду. Ових дана је у Биограду основан милосрдни дом са задатком, да прибירה изношену обућу, одјело, рубље, покућанство и др. ствари, које су имућнијима излишне, али које су од велике користи сиротињи. Овај дом стоји под заштитом општине биоградске, а управу му сачињавају представници просвјетних, патриотских и хуманих биоградских друштва.

Отварање српских школа. Владина наредба противу Ђирилице у општим народним школама у Хрватској и Славонији изазвала је у српском народу оправдано огорчење. Та наредба доказ је, да се ради помоћу школе на угушивању српске свијести. Опште народне школе, у које иду скоро девет десетина српске правосавне дјеце у Хрватској и Славонији треба да однароде нашу омладину, те се зато настојава да српске општине о свом трошку подижу и издржавају своје аутономне народне школе.

Први „Соко“ у Ст. Србији. Српски војвода Јован Довезенски основао је у Куманову српско гимнастичко друштво „Соко“. Ово је први „Соко“ у Старој Србији.

Новинарска конференција у Лондону. У енглеској пријестоници држи се од 6. до 15. септембра интернационална новинарска конференција, на којој су узела учешћа новинарска удружења цијелога свијета, која су чланови интернационалног новинарског савеза. Поред многих сједница, на којима ће се говорити о стручним новинарским пословима и питањима, врло је богат програм излета, банкета и забава, које приређује Леди Вехтер, Лорд Бернем, („Делни Телеграф“), удружење страних новинара у Лондону, Лорд Мер лондонски и т. д. Има и више излета у унутрашњости Енглеске. — Од српских новинара позвани су у Лондон: чланови међународног новинарског савеза Иван Ивановић, секретар Српског Посланства у Цариграду и др. Станоје Михајловић, дописник Српског Пресбиро-а у Лондону. Идући међународни новинарски конгрес биће у Јапану.

Словенство

Омладински конгрес у Љубљани. Студенти Југословенске Књижевности на Биоградском Универзитету послали су овај

поздрав конгресу, који је сазвала народно-радикална омладина у Љубљани: „Конгресу словенских студената. Љубљана. Браћо Југословени и браћо Чеси! Ми вам нећемо моћи лично доћи у Бијелу Љубљану, али вам шаљемо свој братски поздрав и своје братске жеље за успјех у раду Конгреса. Објавите у својој Резолуцији, да је данас Млади Словенски Савез и већи и јачи, и да се синови Југославије и Свеславије све више удружују, да се бори за културни развитак својих народа, за мир свију и за општу правду, а против сваке тираније јачега над слабијим, против и најмање неправде, против најнезнатнијег насиља. За остварање те Резолуције ми ћемо први дати свој Рад, и за побједу у објављеној борби нећемо пожалити ни својих живота. Живјело Југословенство! Живјело Словенство!“

Нијемци у Хрватској. „Freie Stimmen“ од четвртка доноси: „У задњим двијема деценијама насељавање њемачких сељака у Хрватској јак је напредovalo. Тај етнографски процес почео је тако интензивно, да данас њемачки посјед досеже јужно од Дунава до Драве и Саве. У бројкама изражен је тај процес у попису народа г. 1900. Док је број Нијемаца изнашао г. 1890. тек 5.34% укупног народа, т.ј. 118.493 на 2.201.927 душа, било их је г. 1900 до 136.136.121 на 2.416.300, т.ј. 5.67%. Народ у Хрватској нарасао је тог десетогодишта за 9.73 посто, док је пораст Нијемаца све већег утицаја на јавне прилике. Њемачки значај код њих се не губи: језик, обичаји, друштвени живот остају непокварени. Душевени живот Нијемаца у Хрватској све је бујнији. Сада је та земља природна међа између Европе и Балкана, ту се ломе валови европских културних интереса. Ту су знакови, да ће Нијемци, свијесни својих душевних способности, увијек гојити свој језик и своју културу. Тако излазе листови, који су у служби њемачког језика, и пр. „Deutsches Volksblatt in Syrmien“ у Руми. Њемачке новине изилазе и у Осijekу. Све су то прве бразде културног живота Нијемаца на дотле туђој земљи, па ће ти језички отоци бити за неко доба мјеродаван фактор у културном, политичком и социјалном животу.“

Изложба кипарских радова. Познати кипар Томо Росандић изложио је у Сиљету три најновија своја кипарска рада: портрете, студију глем и рељеф „Мегданџија“. О овим се радовима критика врло повољно изразила.

Поплава у Сарајеву.

У недељу послје подне била је над Сарајевом силна олуја, нашто је слиједио грозан пролом облака. Штета од овога пролома облака, ушледе кога је један дио града поплавлен, ужасна је. Читаве су улице поплаване, многи подруми, а такођер и приземни станови и трговине, што је проузроковало пуцање цијеви у каналима, који нијесу могли прождирати силну воду. Вода је прокрчила силом пут, покидала канале и разровала мјестимце

права? Не! али више силе“. И ето побуне против силе, која се завршава заменом једне силе другом.

Напротив, сумња што се тиче силе, или власти, или фапгазије, или интелектуалности, допре догле, да одобравање демократско воли да изабере за свога представника неког бједника, простачки речено, врло неинтелигентна, невизитна и сиромашна човјека. Ништа боље. То је потпуно тако. Али кад дође у Париз, он је у рукама владе, која му помаже да исплати своје дугове, и ако их има још неколико стотина као и он, онда је влада него тако самовласна и деспотска, као и Луј XIV и онда је некорисно срушити ову силу, која се зове краљевство. То су ти парадоксални закључци велике побуне против силе, који су створили анархистичке доктрине, које приповиједају: «Пошто је сила увијек господар, а у колико се уништава, она се опет понавља, ништамо не престане, уништавајући сваку организацију. Свака је организација по себи сила. Доде се сваком организацијом!» Ово ако нема практичну смислу има извјесну логичност.

Иа и сама револуција имала је велику моћ да уништи владавину и силу свјетску, а то је управо њена слава. Ко хоће да се увијери о супротности овога, нека прати Нице-а. «Ми нијесмо више граба за конституисање једног друштва. Једна врста људи истакнуто, може да буде најинтелигентнија, у сваком случају и најбурија, али господи социјалисте вјерују противно: не мари. Друштво се конституишу материјалом, који траје; а ми смо људи једног момента. Йуди су некада живјели много, јер

ПОДЛИСТАК

Идеје водиле у француској револуцији

Emile Faguet

— ПЕРЕВО К. М. Костић —

(Наставак)

Народ тако склоњен није више проет додатан цијелим, тако рећи немоћи, или тачније, проет додатак нули. Он је конституисан, утврђен, он је тијело које живи. Децентрализована, прво интелектуална, затим административна на извјесном степену, да ли ће радити код нас, на примјер да ли ће почети да ради? Не вјерујем, али је могуће. Извјесни знаци су у тој масли. Они се могу множити.

Страховања, којих релативно има у будућности једнога народа, увијек су помијешана са надом. Изгледа да се застарела; али апсолутно није никада сигурно, да изгледа да стари његова земља. Зар нијесам ја моја отаџбина? Да буде отаџбина има увијек средстава, или се може увијек вјеровати да је вла. Занета не знам, зашто је побожно посматрати своју смрт, а непобожно посматрати смрт своје отаџбине. Будимо побожни у оба случаја.

Револуционари су хтјели уништење силе. Паскал је рекао: «Мишљење је господар свијета, сила је тиранин». Она су хтјели тачно да замијене ово тираниство оних господарем: „Треба се покорити разуму и правди“. Они су хтјели да се покоре само господару. Он је рекао и ово: „Немогући ојачати правду; оправдава се сила“. Они су констатовали да

читави пут, да се онда као бујица разлије по улицама.

Највише је воде продрио у улици Пируши и у Баш Чаршији. Силовом снагом водила је овдје вода плоче и разлила се попут ријеке по околним улицама.

Кошаре са воћем и поврћем, сандуци, даске, хлеб и остали живеж, онда покривачи, јастуци, вреће све попријеко је отплављено. Безистан је био посве поплављен, а по води пливаше сва роба. Улица Фрање Јосифа, Конак, Царева улица, Чаршија, Кулавићева улица а и многе друге улице биле су посве поплављене, а вода проузрочила силову штету. У Пируши се срушила једна кућа. Одмах су се дали у акцију ватрогасици и многобројни војници. На многим мјестима се са сисалкама извлачила вода из подрума.

Штета се ова не да за данас регистрарира, јер је читави град задешен овом катастрофом.

Невријеме је трајало скоро један сат и по. Источни је дио града под водом. У појединим улицама вода је и два метра дубока. Ватрогасици непрестанце спасавају. Стогине Турака и Шпањолаца је изгубило сву своју имовину. Нестало је многих жена и дјете. Једном Турчину, који станује над градом, поплављена је кућа заједно са покућанством, женом и двоје дјете. У пратњи ватрогасаца тражи он траг своје куће и породице. До сада узалуд. У многим су кућама становници у првом кату или на тавану, па не могу ни изван ни унутра. У мјесту Пале гдје је прошлење, затворено је до 15.000 људи, па не могу даље. Градско поглаварство се изјаснило спремним да изравни штету, јер је оно криво. До 40 кућа је што порушено, што поплављено.

У Чаторђиној улици 52 тече поток управ кроз авлију удове Маре Радосављевић. Иза четири сата кад се проломио облак, набуја од једном силна вода и заустави се над тарабама авлинским и у тили час сва је авлија и кућа Маре Радосављевић била пуна воде. Четв ро дјене што је било у авлији, у мало да није вода однијела. На врисак и помагање удове прилете у помоћ из комшилука Ибрахим Алтука, Станко Томашић, Мато Кариван и Милан Бјелашковић, који дјену изнесу из воде, отворе оград, гдје се била вода зауставила, и тако вода продре напоље. У авлији Радосављевиће, порушене су авлинске зграде и однешено је разних ствари. Сирота жена има штете око 100 К.

И комшилуци су били поплављени. Тако у бр. 37. код Мате Каривана однијела је вода нешто живине и других ствари.

У Карпузовој улици бр. 28 напунила се кућа водом. У соби Меркаде Папо била је вода до колена, те су све ствари пливале у води. То је нека сирота жена праља, која има штете преко 100 круна. Исто се је напунила водом и кућа број 26, гдје станује Јакоб Леви. Има штете око 20 круна.

Из Бјелашког потока уљеже вода код Попереве виле у канал кроз Хаџи Мулић улицу. Како се од једном силна вода слила, није могла кроз канал проћи, него потопила авлију Попереве виле и онда

су живјели у прошлости, садашњости и будућности.»

Ето цијеле теорије аристократске. Тако се конструише једно друштво те врсте, јер других погодаба нема, а Нице приповиједа самовласно противу правде, подјармљене противу слободе, противу једнакости олигократију, ауторитет противу братства, несаклањење против милосрђа, а право силе противу силе права.

Узмјте тачно супротноост овога, имаћете дух силе револуције. У свијету гдје влада сила као суверен и тиранин, у историји хуманитета, гдје је сама сила написала своје знаке, у друштву које сачињава један систем силе више или мање равнотежних, револуција је тражила да освети власт права, али није могла вјеровати, да се vara у томе, кад мисли да је то противно сили, и она је свуд гомила силу и на сваком је мјесту уништавала.

Револуција изгледа да чини једну изванредну епоху, вину, узвишеницу, врло занимљиву, хуманитарну. Ако се један народ тачно подухватно те идеје, ако је продужио своје дјело у том духу, могао је умријети, то је неопипа, али би био и побјеђен и умро би за једну идеју, бар мало просту, не само да је успјела, но и слава; не само да је то слава него је то и успјех. Има успјеха материјалних, која доказују вјешт дух. Има моралних утјега, који су дужег вјека, од оних, који су их стекли, не оверивши их. Они их очет зато имају. Остаће прописани њиховом имену и њиховом сећању. Сократ умјрући рече: «Знам врло добро да се људи неће владати по моралу, они неће моћи никада

текла Хаџи Мулићевом улицом, доље низ Ђемерлину па мимо катедрале у Фрање Јосифа улицу, залазећи уз пут у ниже подруме и магазе и носећи собом муљ и пијесак.

Осим већ поменутих кућа има по Бјелавима ситније штете по баштама.

Када је киша престала падати, а вода истекла, улице сарајевске оживише.

Силан народ ишао је у Поток улицу, пошто се брзо разлио глас о несрећи, која је задесила кућу број 47. Башчаршија напуни се свијетом. Улица Фрање Јосифа од Хотел Централа до Вакуфа била је око 7 сати тако пуна свијета, да човек није могао проћи. Нарочито се свијет био скупио око Безистана, гдје се ватрогасном штрцаљком црпила вода из Безистана. У великим поворкама видио се свијет по осталим улицама чаршије, који је разгледао по улицама нанесени муљ. Многи су тражили своје пријатеље и знаце и распитивали, није ли им се што догодило. Свуд је настала живахна конверзација и испитивање и приповиједање о свему што се догодило. Није дакако мањкало ни разних претјераних вијести и гласова.

Све до у ноћ била је већа живахност но обично.

Борба о сјеверни пол.

Тек што је објављено да је чувени истраживач сјеверног пола Кок стигао на сјеверни пол и да се оданде вратио, телеграфска жица изјавила је да је и његов шљедбеник Пири срећно приспио на сјеверни пол и оданде се вратио.

Али и ту је избила сензација. Између Кока и Пирија је дошло до толике свађе, да се сада само о томе говори и пише. Свијет се подијелио у два ратна табора: једни су уз Кока, други уз Пирија.

Стали су један другог да сумњиче и да се отимају о слави као да је заједнички не могу подијелити.

„Међу се се хоће да поморе и злаћеним да прободу ножи“, а све да покажу како је један открио сјеверни пол, а други није.

Та се свађа њихова у толикој мјери заострила, да се сада више не говори о њиховим откривањима, него се дискусује само о сумњама, којима један на другога наваљују.

Пири је отворено изјавио, да ће изнијети доказе да д-р Кок није био на сјеверни пол, а о свом путовању на стојер вели ово:

Дне 5. фебруара показало се сунце као велика црвена кугла први пут од октобра и то само на неколико минута. Зима је била ужасна, па је Пири морао послати натраг Милана, јер су му се ноге смрзнуле. Боруп је мало за тим пропао са саоницама у море, али још је благовремено спасен. На висини од 83° имао је Пери собом двадесет људи, десет саоница и 70 паса. Код 86°38' спала је пратиња на 9 људи, седам саона и 60 паса. Остало је послано натраг.

„Небо је наједанпут помрчало. Утаборисмо се. Но не за дуго, јер ненадано покрај чадора пукне лед и пред нама се

ли да се баве о моралу, а да мане не спомињу. Дакле, захваљујем боговима. Критон жртвује једног петла Ескулапу.»*)

Крај

*) Кад би Грк од какве болести оздравио, приносио би Ескулапу, Богу љекарства, на жртву, једног петла. Сократ је сматрао смрт, као излечење од живота на земљи, који је сматрао као болест.

Ашик Кериб

— ЉЕРМОНТОВ —
ТУРСКА ПРИЧА

превео Бл. В. Баговић

(Свршетак)

Еда запој нешто, пјевче, па ћу ти подарити пуне прети поваца». После је га запита Куршуд бег: «А како те зову, путниче?» «Шинди-герурсез». «Како име, ха, ха, ха!» повиче бег смијешћи се, «ово ми је први пут, да сам чуо тако име.» «Кад сам био бременим још у утроби моје матере, многи су сусједи долазили и питали, када је била при порођају? «Шта је било син или кћер?» «А они су им одговарали: «Шинди-герурсез!» (Брзо ћете дознати.) И ето због чега сам добио тако име, кад сам се родно. «Иза-тога он узме харфу и почне пјевати:

«У граду Халафу био сам јуче мисреко впо, но, Бог ми је дао крила и ја сам прелетио у Тифлис за два дана».

Брат Куршуд-бег — човек тврдоглав, дохвати се за нож и повиче: «Дажеш, не-

укаже црно зјало». Експедиција се разбеже. На 1. марта имали смо 87°48'. По себну пажњу у извјешћу посвећује Пири писма, које је набавио у Кап Колумбији. У пет напорних даљих путовања пријешао је 89°. Студен 40° испод нуле итд. до пола.

О обећању, да ће Кока изврши руглу и ухватити га у лажи — наравски ниговора. Али док се они кавже дотле познати истраживаоц Арховски, који је са Коком путовао прама јужном полу, изјавио је, да је научна вриједност овога открића врло малена. Кок и Пири су се утркивали, но о геолошким и метеоролошким мотрењима, која би занимала научни свијет, нема у биљешкама ништа. То ће морати учинити други мирнији и истрајнији истраживачи.

Сада се јавља, да су гроф Цепелин и проф. Хергесел дошли су у Кил, да са принцем Хајнрихом установе потанкости о путовању на сјеверни стојер са ваздухопловом.

Дневне новости

Вратила се. Њ. В. Књагиња Наталија вратила се јуче послје подне са Својим оцем, пуковником г. Александром Константиновићем, на Цетиње, гдје се налази Њ. В. Књаз Мирко, који је овјех дана стално на Цетињу боравио, а није отишао у Никшић, као што се мислило и као што смо и ми погрешно јавили.

Долазе на Цетиње. Овијех дана била су у Биограду два турска новинара из Солуна, Таксим бег и Махмуд Курти, који припадају младотурском главном одбору и том приликом, при поласку за Солун, изјавили су како ће ускоро ићи и на Цетиње, да и овамо испитају расположење у политичким круговима о српско-турском савезу. Добро нам дошли!

Отпочела предавања. Данас су отпочела редовна предавања у великој државној гимназији, која у овој школској години има први пут и осми разред, те ће на тај начин бити уведено и у њој полагање испита зрелости.

Долази. Сер Ропер Паркингтон, енглески пуковник и почасни генерални консул црногорски у Лондону, долази на Цетиње 24. о. м., да се упозна са приликама у нашој земљи.

Храмовска слава. Јуче је манастирска црква славила своју славу рођење Богородичино, те је била у цркви архијерејска служба. До сада се уобичајавало да се народ,

то! Како си могао за два дана доћи из Халафа доде?» «Шта сам ти скривио, да ме бијеш?» упита Ашик. «Пјевачи обично тако пролазе; и ја вас не дајем: вјеровали не вјеровали.»

«Продужи ти», рече домаћин, и Ашик Кериб напово зашјева:

«Јутрењу ружел гледао сам јутрос у Арзанској долини, подне ме затекло у граду Арзул: пред заласком био сам у граду Карсу, а вечерњег сутона у Тифлису. Бог ми је дао крила и ја сам све то прешо, дајући ми као муљу бијелна коња, који је летио с орда у доле и с оне на високу гору. Господ је дао крила Ашину и он је долетио на свадбу Магул Мегарину».

Тада Магул Мегара, познавши његов глас, баци отров на једну, а нож на другу страну. — «Ето, како си ти испунила твоју заклетву», рече јој једна од другарица, «изгледа, да ћеш ти бити, још ове ноћи, жена Куршуд-бегова!» «Ви нијесте познали мили ми глас, који сам ја упознала», рече Магул Мегара, узме пожице и прокине завјесу. Кад је мало боље разгледала и баш се увјерила, да је то Ашик Кериб, подвикне из свега гласа и полети му у загрљај, и обоје падоше несвесни. Брат Куршуд-бег појурн на њих с пожем у руци, да закоље обоје, но га Куршуд-бег уздржи и рече: «Смири се, брате, и знади: Оно, што је човеку исписано на челу при његовом рођењу, то га не може никако мимоћи». Пошто се освијестила Магул Мегара, покривена од срама, покрије очи и лице руком и закраје се за завјесом.

а нарочито Зећани, купе око цркве о храмовској слави, али је ове године било врло мало свијета.

За Улцињ. Биоградски листови доносе: «Има већ више година како се озбиљно помишља на стварање једне српске модерне бање на Јадранском Мору. И кад год се повела ријеч о томе питању, увијек је на првом мјесту истицан Улцињ у Црној Гори. Остављајући на страну његове природне љепоте и климу, којима се може такмичити са најљепшим мјестима на приморју, Улцињ има још и то преимућство, да је на слободном српском земљишту. Да би се договорило о начину на који ће се у Улцињу отворити модерна приморска бања, покретачи ове лијепе замисли сазвали су конференцију у Биограду, која се бавила тим питањем». О тој конференцији ми смо проговорили опширно у другом чланку.

Конференција о Улцињу. Ових дана држаће се на Цетињу ужа конференције од људи, који се интересују за уређење и унапређење Српског Приморја, на првом мјесту Улциња. На овој конференцији реферисаће се о раду конференције држане у истом циљу концем прошлога мјесеца у Биограду и посавјетоваће се како би се и када би се сазвала шира конференција, која би имала за задатак да изабере привремени одбор, који би ступио у везу са ужим одбором у Биограду и да припреми све што је потребно за претходне радове по овој ствари.

Из сусједства. Аустриски стационери „Lussin“ и „Sansego“, који су били до сада у Боки Которској, биће замијењени двијема другим стационерима „Keizer Max“ и „Stefania“. Овај други ратни брод је грађен 1887. г., хвата 5100 тона, а има 21 топ и 4 митролеза, те служи за лансирање торпеда.

Српски аероплани. Дознали смо, да је министар војни у Србији поручио у Француској четири ваздушна брода за српску војску, који ће до наредне Нове Године бити испоручени. Опити ће се одржати у близини Биограда. Честитамо од свега срца.

Враћање исељеника. Као што јављају из Трста, нема брода, који дође из Америке, а да њиме не

«Сад нам је свима јасно, да си ти Ашик Кериб, рече младожења, — «по нам кажи, како си ти тако у кратко вријеме успио пријећи преко толиких земаља». «Да бих доказао истину», одговори Ашик, «моја би сабља пресекала камен, а, ако слажем, то нека ми швија буде тања, него длака. Али најбоље доведите ми слијепо челада, које је било без вида седам година, те није гледало Божјега свијета, и ја ћу јој повратити вид.

Сеида Ашик Кериб, стојећи близу врата, чула је цио њихов разговор и радосна потрчи мајни својој. — «Мајко», повиче она, «оно је заиста твој син, а мој брат Ашик. И узме старицу под руку и поведе је на свадбу. Тада Ашик дохвати глумичак зезање испод пазуха, растони га водом на намаже мајни очи, говорећи: «Нека знадете сви, колико је могућ св. Ђорђе (Хадерилијаз).» И мајка му прогледа. Иза тога нико није сумњао у истинитост његова говора, и Куршуд-бег му уступи, без ријечи, лијепу Магул Мегару.

Тада му Ашик Кериб радостан рече: «Чуј ме, Куршуд беже, ја ћу те утјешити. Моја сестра није грђа од твоје прве жене; ја сам богат; она неће имати мање ни сребра ни злата, те је узми за себе и будите срећни, као и ја са мојом драгом Магул Мегаром!»

(Крај.)

дођу по стотину исељеника, које америчке власти враћају зато што нијесу испунили најновије услове за усељавање у Америку. Зато би требало и наши добро да отварају очи и да се добро извијесте кад већ полазе у Америку, гдје с дана у дан настају све гора времена за радни свијет.

Противу Србије. Аустро-Угарска живо се дала на посао да Србију у zgodном тренутку сруши. Како мађарски лист „Еџетершеш“ јавља, влада је ријешила, да се од Будимпеште до Биограда подигне други колосек, јер се показало да је садињи недовољан да брзо превезе војску и што војсци треба на српску границу. Грађење ће почети на прољеће, а министарство војно затражило је, да посао буде што прије готов.

Из дјечијег сада. Уписивање дјецe у Дјечије Забавиште Н. Ц. В. Велике Књегиње Милице Николајевне биће у петак, 11. ов. м., а 12., у суботу, биће у 10 сати призивање светог духа у истом забавишту. Родитељи би ово требали да приме на знање.

За студенте у Бечу. Српско академско друштво „Зора“ ставља на знање свима студентима, који се хоће уписати на великошколске студије у Бечу, да сва потребна обавјештења могу добити у свако доба или на претходно писмено обраћање — или по самом доласку при представи друштвеном домаћину у Зорином локалу VIII. Kochgasse 9. Упис почиње 10. септембра те траје до 25. Упозоравају се сви, да документа није потребно преводити и легализирати, пошто ће све потребе нарочити одбор у Бечу обавити без икаквих трошкова.

Вјенчање. Г. Димитрије Богојевић, в. д. директора Црногорске Банке, вјенчаће се сјутра у Вуковару (Сријему) са гђицом Даницом Н. Миланковића. Наше срдечно честитање!

Страни путници. За пошљедњих четири дана било је на Цетињу 103 путника са стране. У суботу је приспјело 19 путника и то: по три из Аустрије, Њемачке, Швајцарске и Енглеске, по два из Француске и Италије и по један из Србије, Холандије и Белгије. Још је било три породице и три женске. Из унутрашњости (црногорских поданика) било је 12. У недјељу је приспјело 22 путника и то: 11 из Аустрије, по 5 из Турске и Њемачке и један из Италије. Била је још и једна породица и једна женска. У понедјељак је приспјело 30 путника и то: 12 из Аустрије, 10 из Турске, 5 из Њемачке, 2 из Америке и један из Италије. Из унутрашњости је било 37. Још је било неколико женских из Боке Которске ради манастирске храмовске славе. У уторак је било 32 путника и то: 23 из Аустрије, 7 из Турске по један из Србије и Швајцарске. Из унутрашњости је било 39.

Вријеме. Од два дана, за дивно чудо, вријеме се извело и прољепшало, те је и данас врло лијеп и чист дан.

ПРОНАЛАСЦИ

Чудновато дрво у Јапану. Дрво „јеноки“ (Seltis Senensis) сматра се код сујевијерних Јапанаца врло опасно. Тога се дрвета наине треба да чувају љубавни

парови и да му не долазе преблизу, ако неће да се развије једно од другога за увијек. У прољеће своје љубави дакле сваки се Јапанац и Јапанац чува да му се не би приближили. Али онај којему исхлани и смалакше љубав према другој брачној половици, тај потајно успије у јуху или пиће један прањак слупан од корнице тога дрвета, да и друга половина — престане љубити и да скупа затраже раставу. У Јапану има врло много тога дрвета, па се њиме издашно помажу. Али то чаробно дрво има и још једну ванредну особину, да наине — успјешно конкирира јапанским зубарима, јер лијечи зубобољу.

Телефонирање без жица. Енглески лист „Делли Мел“ доноси из Њујорка телеграфску вијест, да су довршене све поправке на изуму шведских инжењера Егнера и Холмстрема, и да је тиме омогућено телефонирање без жица и у врло великој удаљености. Те поправке извезе је гласовити Србин научењак др. Михаило Пупин—Идворски, универзитетски професор у Њујорку. Он је микрофон шведских инжењера употребљено за пут између Њујорка и Чикага и Чикага и Бостона. Он је многим својим покушајима успио у толикој мјери, да је преко тога пута могао сасвим лијепо разговарати са људима из Њујорка. То је до сад највећи успјех, постигнут са изумом телефонирања без жица.

Народно здравље

Запамтите! — Велики виеови су само у први почетима туберкулозе за јектичање. — Више се њих зарази јектиком код куће, него у школи. — Врата затварај, прозоре отварај! — И ваступна грозница је помоћница јектици. Ко дуже болује од ње, лакше прими и јектику. — Не треси хаљине и њиме у затворени простору. — Гдје је у породици јектика, ваља оп здрави да се парчито чисто држе.

Десификација рубља под јектичања. — И рубље јектичања може бити и за здраве чапове породице опасно — парчито за оне, који га перу. С тога се кошуља и постељско рубље (чаршави, навлаке) таквих болесника засебно остављају и перу. Нарочито тако мора чипити с њиховим марамама, којима се бршу пил у које плују. Да опет то не буде опасно за оне, који их перу, ваља их прије тога десификавати, т. ј. ваља претходно у њима влиће јектике убити. Најбоље начин десификације таког рубља је овај: Направи се 2% раствор сировог цинкова (из апотеке), и у том раствору држе се кошуље и постељска превлака болесникова 12 сати. а његове мараме 24 сата. То се чини одмах чим се болесник или постеља пресвукну, и то у самој спаваћој соби.

Нега коже под јектичања. Слабунави и јектичави људи највише се чувају пазећи, на зато се толико топле и умтавају, да им је кожа ијектично влажна (зпојана), и већ тако разнежена, да осјећа и најмањи покрет ваздуха. О купану и трљању водом махом не смије бити ни говота, а то је једна од највећих погрешака тих болесника. Баш слабунави и јектичави ваља да се купају и перу, и да тим начином своју кожу његују и јачају.

Колико траје јектика. — По смртним случајевима из Шведске, Норвешке и Данске израчунали су љевари да је јектика просечно трајала:

Код мушких 37 мјесеца
женских 38

Брже сврше млади јектичавци. Од 20—60 год. расте дузина боловања, па онда од 60—65 јако опадне. После 65 год. опет се мало продужи.

Буњвица за веселу браћу. — Ми морамо дјецу задовољда се уздржавају од пића — прије него што им пређе у навину да пију. Ако будемо чекали, док одрасту, биће махом пасиво (Вакили). — Сем малејека вода је једино пиће које здраве одржава и човјеку живот продужује (Хуфеланд.) Знак је нижега образовања не џепити воду (Сендерегер).

Књижевни оглас

Кроз Босну и Херцеговину

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Од увијек је код нас било велико интересовање за Босну, за живот нашега народа онамо, а велико је занимање и за природне љепоте ове српске земље, коју је Бог обдарио обиљем природних љепота са којима се путник сусреће на свакоме кораку. Пошљедњи догађаји су у срцима Срба пробудили још већу љубав за те српске крајеве. Ту љубав треба да сачувамо у срцима нашим, а најбоље ћемо не само у срцима, него и са животом о намоношњег нашега народа и љепотама земље у којима он живи.

Да би по својим скромним силама допринео упознавању Босне, одлучио сам се да разрадим и у засебну књигу оштампавам своје путничке биљешке *Кроз Босну и Херцеговину*, које су 1907. угледале свијета у „Београдским Новинама“. У тим биљешкама у облику путописа представљају у кратким потезима живот у садашњости народа у Босни и Херцеговини и наш свијет упознати са љепотама ове од увијек богате земље, а несрећне области, како би се код нас још већа љубав за њу развила.

Да би љепоте ове земље, знамените старине и српске културне тековине, народа не типове и обичаје што љепше представило, књига ће бити илустрована са преко 50 нових врло лијепих слика, а биће штампана на финој хартији и изнијеће око 12 табака велика формата. Да би свакоме омогућио да дође до ове књиге одредио сам јој најнижу цијену у претплати један динар, а доцније ће књижевна цијена бити знатно већа.

Како су штампарски трошкови око овакога илустрованог издања код нас врло велики, а потписани ће наостојавати да штампарска израда буде савршена, молим своје пријатеље и пријатеље књиге, да се заузму око скупљања претплате, а скупљени новац што прије пошлу потписаноме, како би књига крајем септембра могла угледати свијета.

Имена претплатника биће штампана на крају књиге, те се повјереници моле, да спискове са новцем шта прије пошљају, како би сва имена могла бити штампана. Повјереницима је шеста књига на дар, а да би се врједним повјереницима, као помагачима српске књиге, што љепше одужио, одлучио сам се, да претплатнички дио књиге тако уредим, да у њему буду слике свих оних повјереника, који скупе преко 20 претплатника. Такви помагачи српске књиге мале се, да потписаном одмах пошлу уз списак и своју фотографију, да би се за времена могла послати

на израду, како се због тога излазак књиге не би одошио. Повјереник је за Црну Гору „Цетињски Вјесник“, а коме је посредно може и непосредно потписаном слати.

У нади, да ћете ме у овом подухвату пријатељски помоћи, биљежим се с поштовањем.

У Биограду 19. августа 1909.

Душан Мил. Шујачки

1—3 новинар, Космајска ул. бр. 10

ИЗ БИЈЕЛА СВИЈЕТА

Највећа слика на свијету. До сада се за највећу слику држао Тинторетов „Рај“ у Дуждевој палати. Величина јој је 22 7 m². Од ове слике већу је насликао „Мало Норд“ и налази се у великој дворани париске варошке куће. Величина јој је 300 квадратних метара на површини и тако је сада ова највећа слика на свијету.

Тридесет милиона на дну мора. 9. октобра 1799. године потонула је „Лутипе“ енглеска ратна лађа, која је послала тридесет милиона круна врједности злата. Већ више пута се покушавало, да се изнесе ово благо, али све са мањим успјехом, јер је вријеме све више и више затрпавало ово силно благо са којекаквим биљем. 1820. године испалио за руком извадити двије руде у врједности од два милиона круна, а од тога доба сваки покушај је био узалудан. Сада једно енглеско друштво хоће да опроба срећу помоћу генијалног изума Лаке инжењера. Овај изум састоји се из великих цијевки, које за 24 сата 40.000 тона пијеска доносе на површину. На крају од једне такве цијевки је радионица, у којој се бава гњурачи. Кућица лежи на једном тачку са зупцима, кога засебан мотор тјера тако, да гњурачи могу морско дно у сваком правцу прегледати и преметати.

ЉУБИЧИЦА КРЕМ ■ НАРЦИС КРЕМ

: : : : помада, сапун и пудер : : : :

НАЈБОЉЕ СРЕДСТВО ЗА ЊЕГУ ЛИЦА

: : : : ФАБРИЧКА МАРКА „Parfumerie Delion“ — Paris : : : :

ПАТЕНТ ОТВАРАЊЕ ПОВЛАЧЕЊЕМ ЗЕЛЕНОГ КОНЦА

□ □ □ □ □ ЦЕНА 1.20 пер. □ □ □ □ □

Продаја по свима апотекама, трговинама и фризерницама. Стовариште код Калуђеровића књижара — Цетиње.

2—10

ОБЈАВА

Бр. 3068, из канцеларије К. Цр Министарства Просвјете и Црквених Послова 5. септ. 1909 г. јавља се управама свијех школа, да се у књижари Мартиновића и Иванишевића на Цетињу могу добити сви учбеници и друге потребе за средње школе као и учбеници државног издања за основне школе.

КЊИЖАРА и ПАПИРНИЦА

Мартиновића и Иванишевића
Цетиње, Балшића пазар

Имају за продају: Књиге за све школе, мјешовиту папирну робу, разне врсте писаћег прибора, канцеларијске потребе, — све потребе за ђаци; сваковрсне дописне карте, разне кућевне украсе, дјечије потребе, — дарова за одрасле и за дјецу.

Поруџбине из унутрашњости примају се и тачно извршују. 1—3

Школске књиге, издања Државне Штампарије Књажевине Црне Горе и Краљевине Србије, продајем за ову школску сезону са 10% јефтиније од цијена на књигама, а све друге српске, грчке, латинске, њемачке, старословенске и руске књиге са 15% попушта.

Књижара

—3,4 П. М. Калуђеровића.

ОГЛАС

Госп. **Стеван Тофовић**, комисионер у Солуну, који је ово дана лично походио Црну Гору, ставља своје услуге на расположење свима трговцима и у опште увозницима и извозницима у Црној Гори за сваковрсну робу коју Црна Гора увози или извози.

Солун као главно трговачко мјесто турске царевине свакако заслужује пажњу нашег трговачког свијета, те ће се многи услугама г. Тофовића корисно послужити.

Кореспонденција могућа на: српском, турском, француском, талијанском, грчком и арбанашком језику.

Услуга брза, тачна и солидна.

Адреса:

Petrouch Toffo, commissonnaire
12,20 Salonique (Turquie).

Петар Лекић пјешадиски капетан даје својој никада незаборављеној покојној судрузи

† **ЈЕКАТАРИНИ**

четрдесетодневни помен у недјељу 13. септембра у цркви на гробљу у 10¹ часова прије подне.

Цетиње, 7. септембра 1909. 1.1

ПОМАЖИМО
СРПСКУ
ИНДУСТРИЈУ

ЊЕГУЈТЕ ЗУБЕ КУШАКОВИЋА КАЛОДОНТОМ

Добија се у свима апотекама и боље уређеним трговинама и фризерницама

Главно стовариште код Калуђеровића књижара — Цетиње

СВОЈ
СВОМЕ